

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania E. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona E. Ś. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 września 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: art. 285 § 2 k.p.c. i art. 286 k.p.c. w związku z art. 387 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. oraz 290 § 1 k.p.c., przez nieprzeprowadzenie dowodu z dodatkowej, kompleksowej, łącznej opinii biegłych lekarzy z zakresu neurologii, ortopedii, psychiatrii, kardiologii, dermatologii i ginekologii, ewentualnie opinii Instytutu Medycyny Pracy, co uniemożliwiło ustalenie wzajemnego i jednoczesnego oddziaływania schorzeń o różnym podłożu medycznym na organizm ubezpieczonej i tym samym stopnia naruszenia jego sprawności; przy czym żadna z odrębnych i niezależnych opinii biegłych wydanych w niniejszej sprawie nie stwierdziła wpływu tych wszystkich schorzeń na zdolność

do podjęcia pracy na otwartym rynku pracy, gdyż żadna z nich nie uwzględniała wyników badań jako całości, a w konsekwencji ustalenie braku niezdolności do pracy ubezpieczonej; art. 227 k.p.c. w związku z art. 285 § 2 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c., przez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy, pomimo że wniosek ten zmierzał do wyjaśnienia kwestii wymagającej wiadomości specjalnych, czy suma schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonej powoduje u niej niezdolność do pracy, a także naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy, gdyż nie utraciła zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, podczas gdy stwierdzono u niej szereg schorzeń obniżających sprawność jej organizmu, a suma schorzeń, na które cierpi ubezpieczona i które uniemożliwiają jej podjęcie pracy zarobkowej zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, wskazuje na utratę zdolności do pracy; art. 13 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez ich niewłaściwe zastosowanie przy dokonywaniu oceny, czy u ubezpieczonej powstała możliwość zarobkowania w zakresie posiadanych przez nią kwalifikacji i przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie opinii biegłych, którą oceniona została jej zdolność do pracy bez uwzględnienia wieku ubezpieczonej, poziomu wykształcenia i indywidualnych predyspozycji psychofizycznych.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ „w sprawie występują istotne zagadnienia prawne: czy dla prawidłowego ustalenia zakresu zdolności ubezpieczonej do pracy poprzez ustalenie wzajemnego i jednoczesnego oddziaływania schorzeń o różnym podłożu medycznym na organizm ubezpieczonej konieczne jest przeprowadzenie opinii łącznej dokonanej przez kilku biegłych różnych specjalności równocześnie? czy dla ustalenia niezdolności do pracy i dalszego prawa do renty sąd powinien uwzględniać w pierwszej kolejności stan zdrowia ubezpieczonej (aspekt medyczny), a inne elementy o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. m in. możliwość wykonywania

dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne Ubezpieczonego dopiero w sytuacji gdy Ubezpieczony nie jest zdolny do pracy z medycznego punktu widzenia czy też ww. elementy powinny być wzięte pod uwagę przez sąd przy ustalaniu niezdolności do pracy i dalszego prawa do renty równocześnie ze stanem zdrowia Ubezpieczonej?, jednocześnie, niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne

(pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

W tym kontekście trzeba podnieść, że sformułowana przez skarżącą kwestia konieczności przeprowadzenia opinii łącznej w celu ustalenia niezdolności do pracy - przy mnogości schorzeń - może być rozstrzygana na tle indywidualnych stanów faktycznych. Sąd Najwyższy na tle art. 285 § 2 k.p.c. przyjmuje, że mnogość schorzeń, która powoduje trudność w ustaleniu stopnia naruszenia sprawności organizmu chorego, może uprawniać sąd wynikające z powyższego przepisu przekształcić w obowiązek dopuszczenia opinii biegłych wydanej po wspólnym badaniu i analizie dokumentacji lekarskiej, uwzględniającej wyniki badania jako całości i zawierającej wspólną konkluzję co do oceny zdolności zatrudnienia osoby badanej (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2009 r., I UK 3/09, LEX nr 509029; z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 29/11, LEX nr 1026622). Nie ma natomiast normy (przepisu) o konieczności dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii łącznej biegłych lekarzy w każdej sytuacji, gdy u ubezpieczonego stwierdza się więcej niż jedno schorzenie. Brak jest zatem podstaw do formułowania ogólnej tezy, że przepisy postępowania wymagają, by biegli - jeżeli zachodzi potrzeba zasięgnięcia opinii kilku biegłych - zawsze składali tylko jedną wspólną opinię. Przy podejmowaniu takiej decyzji należy mieć na uwadze przede wszystkim okoliczności faktyczne sprawy. Kompleksowa ocena stanu zdrowia osoby ubiegającej się

o świadczenie rentowe, w zależności od okoliczności faktycznych, może wymagać opinii łącznej biegłych lekarzy, bądź zasięgnięcia dodatkowej opinii tych samych biegłych (art. 286 k.p.c.), czy też zasięgnięcia opinii innego (kolejnego) biegłego (lub innych biegłych - art. 286 k.p.c.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 430/14, LEX nr 1809930).

Natomiast jeśli chodzi o drugie zagadnienie prawne, to zauważyć należy, że również i ono było przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Obiektywna możliwość podjęcia dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych (art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej) może być brana pod uwagę tylko wtedy, gdy ubiegający się o rentę jest niezdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, gdyż oba te aspekty medyczny (biologiczny) i socjalny (ekonomiczny) muszą występować łącznie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 329/11, LEX nr 1265567; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 675/98, OSNAPIUS 2000 nr 16, poz. 624; por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 11/03, LEX nr 585793; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, LEX nr 1001299; z dnia 8 maja 2012 r., II UK 236/11, M.P.Pr. 2012 nr 9, s. 494-495).

Odnosząc się natomiast do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., stwierdzić należy, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20 poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona

(art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Ustawodawca zatem nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Wymagań tych skarżąca nie spełniła, skoro we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawarła stosownego wyводу wskazującego, po pierwsze, które przepisy w sposób kwalifikowany naruszył Sąd drugiej instancji, po drugie, na czym polega zarzucane uchybienie.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

I.n